# Corona Catalano-aragonesa

Autor:
Data de publicació: 23-10-2010

**Cal deixar clar que Catalunya va ser un regne i que a més a més, el terme que es va emprar per denominar la Corona Reial des del principi va ser el de "Corona d'Aragó i de Catalunya" i a mesura que es van anar incorporant nous regnes, es passà a "Corona d'Aragó" per simplificar i no haver de dir tota la llista: Regne d'Aragó e de Catalunya, e de Mallorques, e de València, e de Sardenya, e de Sicília, e de Nápols...**

Cal deixar clar que Catalunya era un Regne -o un Principat.. tant és!!- però cal afegir que el terme que es va emprar per a denominar la Corona Reial des del principi va ser el de "Corona d'Aragó i de Catalunya" i a mesura que es van anar incorporant nous regnes, es passà a "Corona d'Aragó" per simplificar i no haver de dir tota la llista: Regne d'Aragó e de Catalunya, e de Mallorques, e de València, e de Sardenya, e de Sicília, e de Nápols...
Introducció

Corona Catalano-Aragonesa", tot i que el "nom", amb aquests termes, s'esmenta poc històricament, és la denominació amb que es coneix actualment a Catalunya la històrica Corona d'Aragó, ja que expressa millor la realitat de la unió dels dos regnes. El fet de que Catalunya era un "regne" el recolzen (entre d'altres) els set manuscrits (fins al s. XV) del "Llibre dels feits del rei en Jacme"[1] com a documents oficials que acrediten aquesta denominació.

A "CASTILLA Y LEÓN" tenen una situació molt semblant, històricament va ser la "CORONA DE CASTILLA", però actualment està acceptat per infinitat d'institucions entre elles el govern d'Espanya, l'expressió "CORONA CASTELLANO-LEONESA".

Per tant, si es tracta de la unió de dos regnes es pot designar perfectament com "CORONA CATALANO-ARAGONESA", igual que el cas de la "CORONA CASTELLANO-LEONESA" designa la unió dels dos regnes històrics.

Amb la finalitat de negar la legalitat d'aquest nom, la solució que han trobat alguns és dir que Catalunya no va ser mai un regne que només era un comtat, atès que a la capçalera dels manuscrits Jacme I i els seus descendents s'anomenen "Comtes de Barcelona", però no tenen en compte que Jacme I no era Comte, ni del comtat d'Urgell, ni del d'Empúries, ni del de Foix, ni del de Pallars (que formaven l'antic principat de Catalunya, del qual ell n'era príncep: Primus inter pares). Un territori pot esdevenir regne quan el seu senyor així ho vol i és coronat rei, ergo.. el "principat de Cathalunya" o "conjunt dels diferents comtats que formaven el principat" (que ho podia ser a partir de la coronació com rei, d'Anfós, fill de Ramon Berenguer IV i Peronella), per voluntat del seu rei Jaume I, que així ho va decidir, va esdevenir el "Regne de Catalunya", quedant escrit en el llibre dels Feyts del dit rei Jacme I, dictat per ell mateix, no per un cronista, i certificat pels seus descendents: el Cerimoniós quan signava Pere Terç com rei d'Aragó, es obvi que, sabent comptar, només podia ser Pere Terç com rei de Catalunya de València, de Mallorques etc.., i acabant per Felip I de Catalunya, quan va fer copiar els ms. a l'Escorial demanant exactitud al copista. Reductio ad absurdum: Només un súbdit del comtat de Barcelona li podia dir "Senyor Comte", atès que un de Pallars, un d'Urgel, un de Foix o un d'Empúries, només li podien dir dir "senyor rei", ja que el seu comte era un altre.

Cathalunya era un regne segons Jacme I
Algú podria dir que el terme "regne", referint-se a Catalunya, (21 referències, 3 ref. x 7 manuscrits) pot ser degut a un error de transcripció o d'interpretació, atès que els set manuscrits (fins al s. XV) del "Llibre dels feits del rei en Jacme" són només transcripcions dels originals (el manuscrit més antic dels que es conserven, data de l'any 1313, i el rei Jaume I va morir l'any 1276). Un Ms. de l'Escorial té la certificació d'exactitud de Felip I, ja que el va fer copiar del de Poblet, pel seu ús propi.

Hi ha dues famílies de manuscrits la llatina i la catalana. En els estudis comparatius llati-català els experts, coincideixen en que ambdós es van copiar, per separat, d'uns originals en català del s.xiii, (atès que, hi ha detalls reals al ms.1313 que no hi són al ms.1343 i viceversa), el fet que coincideixin és una proba de que que no hi ha error (per la Llei de Chapman-Kolmogorov). Queda l'opció de que el rei haguès manat un canvi al copista, però això només passaria l'asseveració "Catalunya-Regne" com a màxim cap a Jaume II o al seu fill. Tantmateix al dubtar dels Ms. s'invaliden les cròniques que són la columna vertebral de la història de la "Corona d'Aragó".

Però M.D. Martínez San Pedro, a la "Crònica latina de Jaime I"[2] escriu com el rei tenia molta cura en la perfecció i comprobació de la còpia del llibre ("..per cuius perfectionem et comprobationem..") i així ho fa saber al seu cosí: "En el intervalo, el día 5 de Julio de 1313, Jaime ÏI escribe a su primo, el rey Sancho de Mallorca, anunciándole el envío de un "libro de los hechos" del abuelo común Jaime. El texto de la carta es como sigue":

Ilustri principi Sanccio Dei gratia regi Maioricarum, comiti Rossilionis et Ceritanie, ac domino Montispesulani, karissimo consanguineo suo, Iacobus per eamdem Rex Aragonum... re- cepta littera vestra super mittendo ad vos litorum actuuin fe- licis recordationis regis Iacobi avi comunis, significamus vobis quod iam ipsum librum transcrifoi mandaveramus, et nunc, post receptionem, vestre littere supradicte, translatum libri ipsius perfici fecinus ac etiam comiprobari, per cuius perfec- tionem et comprobationem cursor vester usque nunc hafouit remanere. Sicque comprobatum per cursorem predictum".
És molt important per tant l'estudi fet, per raó d'aquesta gran cura que tenia Jaume II en la comprobació de la fidelitat de la còpia. En el següent paràgraf d'aquesta "Crònica latina de Jaime I"[3], (LXXIV. De prava responsione facta Regi per nobìles de Aragonia super auxilio quod petebat), atès que diu "Catalonia que és el més noble (nobilius) i el més honorable (honorabilius) regne d'Yspania"... i a les comparacions que segueixen explicita molt bé que son entre dues entitats diferents (dos regnes diferents) "Aragonia" i "Catalonia", -l'adressa als "nobìles de Aragonia" els que no són de Catalonia-, i...els coneix molt bé "car sots dura gent dentendre rao"... A les versions en catalá no ho diu explicitament (s'ha de sobreentendre).[4].

...Qui dixit: Ignoramus, Domine, in terra ista quid bovaticum, et ut vos verbis non detineam, quando hoc fuit propositum in consilio, omnes una voce vociferati sunt, dicentes se in hoc articulo non faceré quod vos vultis. Tunc respondens ait: Repleti nimia admiratione duram gente vos intuendo probamus ad iudicandum, et clare perspiciendum iudicium rationis. Considerare debuistis condicionem negocii, et nostram iuxta hoc intentione, que apparet omnino sine reprehensione.Quod enim nos facimus, intuita Dei facimus, et ut Yspaniam defendamus, ac per hoc nobis et vobis apud omnes gentes famam perpetuarti aequiramus, ut noverit universus orbis quod per nos Yspania sit salvata. Et cum Catalonia que est nobilius et honorabilius Regnum Yspanie habens quatuor comités videlicet Urgellensem, Empuriarum, Foxensem, Pallarensem. Habet etiam tot nobiles, ut pro uno de Aragonia sint in Catalonia quatuor, et pro uno milite quinqué, et pro uno clerico quinqué, et pro uno honorabili cive quinqué; cum Catatonia inquam velit non iuvare, et dare nobis de suo, vos qui tenetls honores pro nobis ad valorem viginti milium, triginta milium, quadraginta milium solidorum, deberetis citius et melius nos iuvare, maxime quia totum vobis ipsis remaneret etiam cum augmento...
Diu exactament el mateix al Cap-392 de la resta de Còdex en català del "Llibre dels feits del rei en Jacme"., a partir del de 1343: "...E el dix: No sabem en esta terra, senyor, que ses bouatge, e dich uos que quan hoiren dir aquesta cosa que tots cridaren a vna uou que non farien re. E direm nos: Gran maraueylans donam de uosaltres, car sots dura gent dentendre rao, car be deuriets guardar lo negoci qual es, e deuriets guardar siu fem nos per bon enteniment o per mal: car creem per cert que nuyl hom nons poria en real notar aço, car nos ho fem la primera cosa per Deu, la segona per saluar Espanya, la terça que nos e uos haiam tan bon preu e tan gran nom que per nos e per uos es saluada Espanya. E fe que deuem a Deu, pus aquels de Cathalunya, que es lo meylor Regne Despanya, el pus honrat, el pus noble, perço car hi ha ·IIII· comtes, ço es lo comte Durgell, el comte Dampuries, el comte de Fois, el comte de Paylas: e hay Richs homens, que per ·I· que aqui naja na ·IIII· en Cathalunya, e per ·I· caualler na en Cathalunya ·V·, e per ·I· clergue que aci haja la na ·X·, e per ·I· ciutada honrat na en Cathalunya ·V·: e pus aquels de la pus honrada terra Despanya nos uolgren guardar en dar a nos del lur, uosaltres que tenits nostra honor, qui ·XXX· milia qui ·XX· milia, qui ·XL· milia sous, bens deuriets aiudar, e maiorment car tot se romandria en uos, ab mes que nos uos hi anadiriem del nostre...."

Al Cap-119 de la resta de Còdex en català del "Llibre dels feits del rei en Jacme"., a partir del de 1343 diu: "E l'alcaid e tots los vells e el poble de la terra eixiren contra aquestes galees al port de la Ciutadella e demanaren: -De qui són les galees? E dixeren que del rei d'Aragó e de Mallorques e de Catalunya e que eren missatgers seus.", està dient d'una forma implícita que Catalunya és un regne...

Al Cap-11 de la resta de Còdex en català del [ "Llibre dels feits del rei en Jacme", a partir del de 1343 diu:"...quens faeren fer, que manssem Cort a Leyda, de Cathalans e D'aragoneses, en la qual fossen larchabisbe, els bisbes, els abats, els richs homens de cadahun dels Regnes...". És al principi del regnat i només hi havia dos regnes, Jacme està

definint Catalunya com a "regne"...

Jacme II al seu cosí Sanç rei de Mallorca l'anomena: "Ilustri principi Sanccio Dei gratia regi Maioricarum, comiti Rossilionis et Ceritanie, ac domino Montispesulani", és a dir tant els comtats del Roselló i la Cerdanya com Montpeller seguien tenint entitat pròpia, no formaven part del regne de Mallorca, tenien el mateix "senyor"

Antecedents històrics del concepte "Corona d'Aragó i de Catalunya"
La definició «Corona Aragonum et Catalonie» apareix en el Privilegi d'annexió de Mallorca a la Corona del 16, sep, 1286

Ferran Soldevila, Història de Catalunya, Barcelona, ed. Alpha, 1962, p. 383, nota 29
Gran Enciclopèdia Catalana,
Gran Enciclopèdia Aragonesa.

A les Corts de Monsó de 1289, el conjunt dels territoris i estats era designat amb els noms de Corona Reial, de Ceptre Reial o de Corona d'Aragó i de Catalunya. Tot i així, ja al segle XIII es va començar a emprar la denominació Corona d'Aragó, Corona Reial d'Aragó, Regnes d'Aragó, o simplement Aragó, expressions que es generalitzarien a partir del segle XIV.

Es veu perfectament doncs, que el terme "Corona d'Aragó i de Catalunya" es va emprar mentre eren dos regnes o tres, però a mida que es van anar incorporant nous regnes, es va emprar "Corona d'Aragó" o simplement "Aragó", simplificant, per no haver de dir tota la llista: Regne d'Aragó, e de Catalunya, e de Mallorques, e de València, e de Sardenya, e de Sicília, e de Nàpols... i va quedar el nom del "regne" que sempre s'esmentava el primer, per ser el més antic històricament, no pas perquè fos el més important.

Encara que, a partir d'un cert moment, "històricament", el títol de "Regne de Catalunya" aparegui poc en els documents, sabem que Catalunya va portar la veu cantant amb un "ratio" segons Jacme I de: richs homens 4:1, cavallers 5:1, clergues 10:1, homens honrats 5:1, sous 40.000:0 (caldria afegir... de galeres 100:0...) En aquest cas concret (el de la conquesta de Múrcia) els nobles del regne que Jacme I anomena "Aragonia" no van donar ni un sou, en altres expedicions i altres moments la cosa podria ser ser una mica diferent.

Apart d'altres mitjans (i dels exposats per Jacme), a la conquesta de Mallorca i a partir d'ella, el "regne de Cataluña" va aportar a la seva meitat de la "Corona" (proporció que aniria cambiant amb les noves incorporacions), una cosa que el "regne d'Aragó", mai no havia tingut: el mar, amb el comerç que va donar la riquesa a Catalunya. Si les galeres s'haguessin pogut moure per un Ebre navegable fins al Cinca, el "regne d'Aragó" hauria pogut conquerir tot sol, Mallorca, Sardenya, Sicília, Nàpols..., però l'Ebre no és (ni era) navegable, deixant el "regne d'Aragó" sense possibilitat de tenir la seva flota.

En canvi el "regne de Catalunya" ha viscut tota la seva història sempre de cara al mar, i no oblidem que la grandesa de la "Corona d'Aragó" va arribar a partir de les conquestes mediterrànies, que van anar ampliant el front marítim..., conquestes que no s'haurien pogut acomplir sense les naus i els ports catalans. Per tant, per tot els fets esmentats, tot i que el nom "Corona d'Aragó" apareix profusament a una innombrable quantitat de documents i és el nom, amb que es coneix universalment, podem emprar sense faltar a la veritat, el terme "Corona Catalano-Aragonesa", que és el que millor reflecteix la realitat històrica.

Parlant de la numeració dels reis, un dels reis més importants en temes nàutics (instruments, cartes, taules astronòmiques, bombardes, etc..), Pere el Cerimoniós (IV d'Aragó), s'anomena a si mateix en els documents, "Pere terç d'Aragó" (Armand de Fluvià)

Història
Va ser un Comte -per herència- de Barcelona, Anfós (fill de Peronella i Ramon Berenguer), el que siguent Comte va passar a ser a més a més, Rei d'Aragó en una posterior elecció (segons els furs d'Aragó), no a l'inrevés. Un territori es converteix en regne, quan el seu senyor és coronat rei, Cathalunya va ser un regne, quan va ser coronat Anfós a Saragossa.

El rei convocava Corts allà on volia (hem vist l'exemple de Leyda), però a partir de Pere el Gran, van existir permanentment i en paral·lel, les Corts d'Aragó i les Corts de Catalunya, després les de Mallorca, les de València, les de Sicília, les de Nàpols, el sistema federal aragonès.

El comte de Barcelona era només comte del comtat de Barcelona, però segons explica el mateix Jacme I, tenia uns

altres 4 comtes vassalls seus: "el comte d'Urgell, el comte d'Ampúries, el comte de Foix, el comte de Pallars", a la unió d'aquests 5 comtats és el que ell anomena Regne de Cathalunya, i l'opinió de Jacme I és inapel·lable.

Els Comte-Reis, almenys fins Ferran el Catòlic, usaven el català, al parlar o al redactar documents oficials, (en aquests últims, alternant amb el llatí) i, encara que la cort era itinerant (els comte-reis estaven en persona a les guerres, i la cort amb ells), van voler ser enterrats a Catalunya (Poblet, Santes Creus). Fins i tot les princeses reines consorts en altres regnes en enviudar, es retiraven a algun lloc de Catalunya (Pedralbes per exemple)

En tots els territoris de "la Corona d'Aragó" - fins Ferran el Catòlic -, la justícia s'impartia des de la "Cancelleria i el Consell reial". A Saragossa des de Pere el Gran, els aragonesos no van acceptar el Consell Reial "català i la impartia el Justícia d'Aragó que no tenia competències ni a Catalunya, ni a València, ni a Mallorca, etc ..

Ferran el Catòlic va ananr treient poder a la "Cancelleria" i passant-lo al Consell Reial ", Ferran no va perdonar mai el fet que Catalunya, amb Navarra, fes una guerra de 11 anys contra el seu pare Joan II, en considerar que l'hereu era el príncep de Viana (el primogènit) i no ell (Fernando), com havia disposat la seva mare Joana Enríquez

Fins fa relativament poc (300 anys), la insígnia reial (o comtal) pertanyia a una casa no a un regne. Per tant, va ser Ramon Berenguer qui va portar el seu escut al regne d'Aragó. (Quan Felip I "el Bell" va regnar a Castella, - mentre Fernando seguia sent rei només de "Aragó i els seus dominis" - va portar la insígnia dels Àustria - bandera blanca amb la creu vermella de sant Andreu -.

Els colors de l'escut d'Aragó-Catalunya són els colors de Carlemany, Aragó mai va ser súbdit de Carlemany, la naturalesa del Pirineu aragonès ho va impedir (té en la seva zona les muntanyes més altes - Aneto, etc ..-, la seva bandera tenia una creu blava sobre fons blanc, amb quatre caps de moro en els quadrants. Encara que alguns autors reclamen avui per a Aragó la creu de sant Jordi)

Els comtes-reis, eren comtes per herència i, a Catalunya prestaven jurament sense més, però per ser reis d'Aragó, com diu Zurita, abans de prestar jurament, (per ser estrangers), els havien de triar les Corts d'Aragó. A Carles I en arribar a Espanya, li va passar el mateix (era estranger) - per cert, les primeres Corts en reconèixer-el van ser les Catalanes --

La coronació tenia lloc a Saragossa, però el llenguatge emprat en la cerimònia, era el català. El fet que hagi prevalgut el títol de "comte de Barcelona" al costat del de "rei d'Aragó" indica que "són i eren complementaris" (en una mateixa persona). El rei manava a Catalunya no com a "rei d'Aragó" si no per ser "comte de Barcelona" que implicava des d'Anfós ser rei de Cathalunya. El lloc de la coronació no senta lligam amb ell, hi habia reis que els coronava el papa a Roma, peró no passaven a ser reis de Roma.

Ni catalans, ni valencians, ni mallorquins, ni sicilians, ni napolitans es van considerar mai aragonesos, els papes Borja són un clar exemple, eren valencians (senyors de Xàtiva) encara que d'origen aragonès (Osca), però es consideraven catalans (a Roma s'els anomenava "el clan dels catalans"). D'aquí, la frase del cardenal Bembo: OH DIO!, LA CHIESA IN MANI DI CATALANI!

Conclusió

Encara que, a partir d'un cert moment, "històricament", el títol de "Regne de Catalunya" aparegui poc en els documents, sabem que Catalunya va portar la veu cantant amb un "ratio" segons Jacme I de: "richs homens" 4:1, cavallers 5:1, clergues 10:1, "homens" honrats 5:1, sous 40.000:0 (caldria afegir... de galeres 100:0...). En aquest cas concret (el de la conquesta de Múrcia), els nobles del regne que Jacme I anomena "Aragonia" no van donar ni un sou, tot i que en altres expedicions i en d'altres moments la cosa podria ser una mica diferent.
A part d'altres mitjans (i dels exposats pel rei Jacme), a la conquesta de Mallorca i a partir d'ella, el "regne de Catalunya" va aportar a la seva meitat de la "Corona" (proporció que aniria canviant amb les noves incorporacions), una cosa que el "regne d'Aragó", mai no havia tingut: el mar, amb el comerç que va donar la riquesa a Catalunya.

En canvi el "regne de Catalunya" ha viscut tota la seva història sempre de cara al mar, i no oblidem que la grandesa de la "Corona d'Aragó" va arribar a partir de les conquestes mediterrànies, que van anar ampliant el front marítim..., conquestes que no s'haurien pogut acomplir sense les naus i els ports catalans. Per tant, per tots els fets esmentats, tot i que el nom "Corona d'Aragó" apareix profusament en una innombrable quantitat de documents i és el nom amb què es coneix universalment, podem emprar sense faltar a la veritat el terme "Corona Catalano-Aragonesa", que és el que millor reflecteix la realitat històrica.

Cites sobre el Regne de Catalunya

Catalunya era un regne segons la carta de Joana la Boja a Joan d'Agramunt

"Sobrecarta de la Reina Doña Juana en que se inserta el asiento hecho por orden del Rey su Padre con Juan de Agramonte para ir con dos navios al descubrimiento de Terranova. Falta la conclusión , y según apunte a la cabeza de la copia es de Octubre de mil quinientos once. (Arch. de Sim.) [11]
Doña Juana...Por cuanto por parte de vos Juan de Agramonte, catalán, natural de Lérida, que es en el reino de Cataluña , me fué fecha relación quel Rey mi Señor é Padre mandó tomar é tomó cierto concierto é asiento con vos para que vos hayáis de ir, é vayáis, á vuestra costa y misión .."

Dit pel mateix Cervantes, a La Galatea:

«Contó el mesmo sacerdote que os he dicho; y fue que, viniendo Timbrio caminando por el reino de Cataluña, a la salida de Perpiñán, dieron con él una cantidad de bandoleros, los cuales tenían por señor y cabeza a un valeroso caballero catalán, que por ciertas enemistades andaba en la compañía, como es ya antiguo uso de aquel reino, cuando los enemistados son personas de cuenta, salirse a ella y hacerse todo el mal que pueden, no solamente en las vidas, pero en las haciendas: cosa ajena de toda cristiandad y digna de toda lástima» (fol. 91r).

Francisco Manuel de Melo, PORTUGUÉS, va ser un escriptor, polític i militar português. Historiador, pedagog, moralista, dramaturg i poeta, va esdevenir un representant important de la literatura barroca peninsular. Va formar part igualment de la història literària, política i militar d'Espanya, al capdavant de l'exèrcit de la qual va servir tant en la guerra de Flandes com en la revolta de Catalunya del 1640. En 1631 va rebre la distinció de l'Orde de Crist de mans de Felip IV de Castella i la seva presència a la Cort madrilenya va esdevenir constant. Va tenir relació amb els cercles intel·lectuals castellans i va tenir tracte i amistat amb Francisco de Quevedo. "abrasando sus campañas, arruinando sus pueblos, consumiendo sus tesoros, vituperando sus honores y últimamente reduciendo la ilustre NACIÓN CATALANA miserable esclavitud; que a fin de conseguir su castigo les convidaba el rey con la honestidad de los partidos, disimulándose en todos el enojo que los movía, por lo cual, no sólo decíales era lícito rehusar como violentísimo y tiránico el cetro de Felipe, sino que también debían nombrar y escoger un príncipe justo y grande". 1645, Francisco Manuel de Melo, Historia de los movimientos, separación y guerra de Cataluña. Jerónimo Zurita y Castro ARAGONÈS. historiador. Victoria y despojos della; y castigo cruel en los vencidos. Ejecutóse cruelísimamente la victoria contra los sicilianos, excediendo el almirante el modo de la venganza de la muerte de su sobrino Juan de Lauria no dejando ninguno a vida, y mandó pasar a cuchillo muchos nobles mecineses que halló que se habían rendido; entre los cuales fueron Federico Russo, Perono Russo, Ramón de Ansalón, Jaime de Scordia y Jaime Capichi y otros barones muy principales. Lo cual se hizo con grande nota de la NACIÓN CATALANA. Y el rey don Fadrique se volvió a Mecina con lo restante de su armada. 1562, Jerónimo Zurita, Anales de la corona de Aragón. I eixe"MONSTRUO DE LA NATURALEZA", com deia Servent/Cervantes, "EL GRAN LOPE DE VEGA", castellà, signa. ROMA Bien Marco Antonio le venga.

ESPAÑA Bien Barbarigo batalla. VENECIA

¡Qué bien don Iuan de Cardona con la NACIÓN CATALANA! ROMA ¡

Y qué bien Héctor Espínola los ginoveses alaba¡ ESPAÑA

¡Y cuán diestro Iuan Andrea rompe, enviste y desbarata¡

VENECIA Huyendo sale Uchalí.

ROMA Ya toma puerto en la playa. 1595 - 1603, Lope de Vega Carpio, La santa liga

Algunes de les cites que fan diferència entre Aragó (Regne) i Catalunya (Regne-Principat-Comtat)

—Jaume I. Llibre dels feits cap.119:

« E l'alcaid e tots los vells e el poble de la terra eixiren contra aquestes galees al port de la Ciutadella e demanaren: -De qui són les galees? E dixeren que del rei d'Aragó e de Mallorques e de Catalunya e que eren missatgers seus. »

—Jaume I. Llibre dels feits cap.167:

« E tal consell no em donets que mal tornaria jo en Catalunya e en Aragó e ab gran vergonya de mi si jo aital llogar com aquest no prenia. »

—Jaume I. Llibre dels feits cap.241:

« E ab l'ajuda de Déu e ab aquells qui tenen nostres feus en Catalunya e honors en Aragó. »

—Jaume I. Llibre dels feits cap.392:

« pus aquels de Cathalunya, que es lo meylor Regne Despanya, el pus honrat, el pus noble... E ha hi rics-homens que per un que aquí (regne d'Aragó) n'haja n'ha quatre en Catalunya e per un cavaller n'ha en Catalunya cinc, e per un clergue que ací allà n'ha deu, e per un ciutadà honrat n'ha en Catalunya cinc. »

—Alfons II el franc al mestre del Temple.abril 1290:

« consideratis malis ac dampnis Terre Sancte illatis per inimicos fidei, ut per venerabilem et dilectum nostrum fretem Berengarius de S.Justo magistrum milice Templi in Aragonia et Cathalonia nuper intelleximus fuimus(...) »

—B. de Vilaragut a Jaume, rei de Sicília. 1290[5]

« e recomten aqueles letres quel prinse a dada sa fila ha Karlot de Fransa (...) e renonsia a la donacio que li era estada feta Darago e de Catalunya (...) »

—capítols missatgers Jaume II. març 1295:

« Essi per aventura lo rey Daragon no pogues retre Sicilia(...) lo rey Daragon enten que per aço la sua pau no romanga abans la aya ben e complidament el e tot ço que a la Corona Daragon e al comtat de Barcelona pertany. »

—Ramon Muntaner, cap.CCXCVI:

« E divenres matí venc, la gràcia de Déu,de bona pluja, que pres tot Aragon e Catalunya e Regne de Valencia e de Murcia e durà entrò per tot lo dicmenge tot dia. »

—crònica Pere terç, cap.I 42:

« Com lo dit infant En Jacme (...) renuncià de fet als dits regnes d'Aragó, de Valencia, de Sardenya, e de Corsega e al comdat de Barcelona e a tots drets que hagués per dret de primogenitura. »

—Pere el Cerimoniós, Crònica; cap. 1, p.48:

« E con foren denant lo senyor rei, nostre pare, e la reina, madastra nostre, e tot llur Consell, En Guillem de Vinatea proposà e dix que molt se meravellava del senyor rei e de tot son Consell que aitals donacions faés ne consentís com havia; car allò no volia àls dir sinó tolre e separar lo Regne de València de la Corona d'Aragó, car separats les viles e llocs tan apropiats com aquells eren de la ciutat de València, València no seria res. »

—Pere el Cerimoniós, Crònica; cap. 3, p.36:

« E maman fer segells nous en què fos intitulat e nomenat lo Regne de Mallorques ab lo títol dels altres regnes, lo qual ordenam en aquesta forma: En Pere, per la gràcia de Déu, rei d'Aragó, de València, de Mallorques, de Sardenya e de Còrsega, e comte de Barcelona. És ver que els de Mallorques conceberen algun desplaer com nós metem València en nostre títol ans de Mallorques e ho proposaren danant nós, e nós responguem un dia en la nostre cambra, que jatsia que antigament Mallorques fos ans de València en lo títol, en temps d'alguns nostres predecessors, però lo Regne de València és molt ennoblit e mellorat. E puis diguem-los rient que en aquell lloc del títol no haüda ventura de Mallorques de romanir a la Corona d'Aragó, ans era estada donada e retuda dues vegades, e així ara volíem assajar si melloraria la ventura en lo tercer lloc del títol. E ells així riguerense'n, e no ens en parlaren pus enant. »

—Jaume I. Llibre dels feits, cap. 119:
« E l'alcaid e tots los vells e el poble de la terra eixiren contra aquestes galees al port de la Ciutadella e demanaren: -De qui són les galees? E dixeren que del rei d'Aragó e de Mallorques e de Catalunya e que eren missatgers seus».

· —Jaume I. Llibre dels feits, cap. 167:
« E tal consell no em donets que mal tornaria jo en Catalunya e en Aragó e ab gran vergonya de mi si jo aital llogar com aquest no prenia».

· —Jaume I. Llibre dels feits, cap. 241:
« E ab l'ajuda de Déu e ab aquells qui tenen nostres feus en Catalunya e honors en Aragó».

· —Jaume I. Llibre dels feits, cap. 392: «Pus aquels de Cathalunya, que es lo meylor Regne Despanya, el pus honrat, el pus noble... E ha hi rics-homens que per un que aquí (regne d'Aragó) n'haja n'ha quatre en Catalunya e per un cavaller n'ha en Catalunya cinc, e per un clergue que ací allà n'ha deu, e per un ciutadà honrat n'ha en Catalunya cinc».

· —Alfons II el franc al mestre del Temple, abril del 1290:

« consideratis malis ac dampnis Terre Sancte illatis per inimicos fidei, ut per venerabilem et dilectum nostrum fretem Berengarius de S.Justo magistrum milice Templi in Aragonia et Cathalonia nuper intelleximus fuimus(...)».

· —B. de Vilaragut a Jaume, rei de Sicília. 1290:
«E recomten aqueles letres quel prinse a dada sa fila ha Karlot de Fransa (...) e renonsia a la donacio que li era estada feta Darago e de Catalunya (...)».

· —capítols missatgers de Jaume II, març del 1295:

« Essi per aventura lo rey Daragon no pogues retre Sicilia (...) lo rey Daragon enten que per aço la sua pau no romanga abans la aya ben e complidament el e tot ço que a la Corona Daragon e al Comptat de Barcelona pertany».

· —Ramon Muntaner, Crònica, cap. CCXCVI:
«E divenres matí venc, la gràcia de Déu,de bona pluja, que pres tot Aragon e Catalunya e Regne de Valencia e de Murcia e durà entrò per tot lo dicmenge tot dia».

· —Crònica de Pere terç, cap. I-42:
«Com lo dit infant En Jacme (...) renuncià de fet als dits regnes d'Aragó, de Valencia, de Sardenya, e de Corsega e al comdat de Barcelona e a tots drets que hagués per dret de primogenitura».

Conclusió

Encara que, a partir d'un cert moment, "històricament", el títol de "Regne de Catalunya" aparegui poc en els documents, sabem que Catalunya va portar la veu cantant amb un "ratio" segons Jacme I de: "richs homens" 4:1, cavallers 5:1, clergues 10:1, "homens" honrats 5:1, sous 40.000:0 (caldria afegir... de galeres 100:0...). En aquest cas concret (el de la conquesta de Múrcia), els nobles del regne que Jacme I anomena "Aragonia" no van donar ni un sou, tot i que en altres expedicions i en d'altres moments la cosa podria ser una mica diferent.
A part d'altres mitjans (i dels exposats pel rei Jacme), a la conquesta de Mallorca i a partir d'ella, el "regne de Catalunya" va aportar a la seva meitat de la "Corona" (proporció que aniria canviant amb les noves incorporacions), una cosa que el "regne d'Aragó", mai no havia tingut: el mar, amb el comerç que va donar la riquesa a Catalunya.

En canvi el "regne de Catalunya" ha viscut tota la seva història sempre de cara al mar, i no oblidem que la grandesa de la "Corona d'Aragó" va arribar a partir de les conquestes mediterrànies, que van anar ampliant el front marítim..., conquestes que no s'haurien pogut acomplir sense les naus i els ports catalans. Per tant, per tots els fets esmentats, tot i que el nom "Corona d'Aragó" apareix profusament en una innombrable quantitat de documents i és el nom amb què es coneix universalment,

podem emprar sense faltar a la veritat el terme "Corona Catalano-Aragonesa", que és el que millor reflecteix la realitat històrica.

Referències

? Marsili M.Sanpedro, La Crónica Latina de Jaime I, M.D.Martínez San Pedro ISBN 84-398-1153-5 Gráficas Ortiz - Almeria
? M-Sanpedro
? M-Sanpedro
? M-Sanpedro

Còdex

Còdex, 1314: Manuscrit. Ms. 64. Biblioteca Universitària de Barcelona
Còdex, 1343, (H): Manuscrit. Ms. Biblioteca de Catalunya